Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2026. Випуск 66, с. 7–16
Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 66, p. 7–16

УДК 342.53:004(477)
DOI https://doi.org/10.30970/PPS.2026.66.1

ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Дмитро Антонюк
https://orcid.org/0000-0002-3143-4464

У статті досліджено сучасний стан цифровізації парламентської діяльності Верховної Ради України, проаналізовано основні етапи формування концепції електронного парламенту та перспективи її розвитку в умовах цифрової трансформації органів влади. Особливу увагу приділено аналізу реалізації Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012–2017 роки, визначено рівень виконання її ключових положень, а також окреслено досягнення та проблеми впровадження цифрових інструментів у діяльність парламенту. Встановлено, що найбільш успішно реалізовано напрями, пов'язані із забезпеченням відкритості парламентської діяльності, електронним документообігом та інформаційною відкритістю Верховної Ради України, тоді як комплексні системи «Електронний офіс народного депутата» та «Електронний комітет» залишаються реалізованими лише частково. Проаналізовано можливості використання технологій штучного інтелекту для інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої діяльності, автоматизації окремих парламентських процесів та підтримки підготовки законодавчих рішень. На основі зарубіжного досвіду Бразилії, Великої Британії, Польщі, Монголії, Швеції та Ісландії досліджено переваги і ризики цифрової трансформації парламентів, особливості дистанційних і гібридних моделей роботи, а також їхній вплив на відкритість, підзвітність і легітимність законодавчих органів. Обґрунтовано, що повне переведення парламентської діяльності в онлайн-формат є насамперед інституційною трансформацією, яка потребує сформованої парламентської культури, високого рівня суспільної довіри та ефективних механізмів громадського контролю. Проаналізовано результати Світової доповіді про електронний парламент за 2024 р. та критично оцінено методику визначення рівня цифрової зрілості парламентів, зокрема в частині оцінювання цифрової взаємодії парламенту з громадськістю. Зроблено висновок, що цифровізація Верховної Ради України перебуває на етапі поступового розвитку, а подальша модернізація парламентської діяльності має здійснюватися еволюційним шляхом із поетапним упровадженням сучасних цифрових технологій, розвитком механізмів участі громадян у законотворчому процесі та забезпеченням балансу між технологічною ефективністю і демократичними принципами функціонування парламенту.

Ключові слова: цифровізація, цифрова трансформація, електронний парламент, Верховна Рада України, цифрова демократія, громадянська участь, штучний інтелект.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток цифрових технологій та їх успішне впровадження у повсякденне життя дедалі частіше спонукають замислитися над можливістю їх ефективного застосування у сфері державного управління. Якщо цифровізація поштових, банківських, кур'єрських та інших послуг уже стала звичною складовою життя суспільства, то цілком закономірним є прагнення поширити цей досвід і на діяльність парламенту.

Саме тому питання цифровізації парламентської діяльності набуває особливої актуальності, адже її впровадження покликане зробити законодавчий процес більш ефективним, відкритим і зрозумілим для суспільства, а також сприяти підвищенню довіри громадян до парламенту як одної з ключових інституцій державної влади.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. У зарубіжній науці питання цифровізації парламентської діяльності широко представлене у низці наукових статей і монографій.

© Антонюк Д., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Зокрема, Е. Вільямсон у своїй статті досліджує трансформацію парламентської діяльності в умовах пандемії COVID-19, доводячи, що цифрові зміни у роботі парламентів не мали виключно тимчасового характеру, а стали каталізатором довгострокової цифрової трансформації [27]. У спільній монографії з Е. Річардсоном та А. Біхвою вказаний вище автор розглядає цифровізацію парламенту як комплексний процес, що охоплює модернізацію законодавчої діяльності, управління парламентською інформацією, забезпечення кібербезпеки, використання штучного інтелекту, розвиток відкритих даних та формування цифрових навичок працівників парламенту [28]. Водночас у своїх ранніх дослідженнях Е. Вільямсон наголошує, що цифровізація парламенту не повинна розглядатися лише як впровадження нових технологічних рішень, а має сприйматися як зміна підходів до взаємодії парламенту із суспільством [26]. Подібний підхід розвивають А. Папалої та Д. Гускос, які акцентують увагу на ролі електронного парламенту у забезпеченні відкритості, доступності інформації та розвитку електронної участі громадян [24]. Більш поглиблений аспект взаємодії парламенту із суспільством, зокрема залучення громадськості до законодавчих процесів та формування політичних рішень, досліджують Р. Міссінгем [23], Дж. Гріффіт та К. Лестон-Бандейра [18].

На вітчизняному рівні дослідженням перспектив цифровізації парламентаризму займалися І. Динник [4], І. Яковюк, Т. Стешенко [15], Є. Заєць [5], І. Корж, С. Лихоступ, В. Лихоступ, С. Дорогих [6], Т. Костецька [7], Е. Наджафлі [8], З. Погорєлова [9], Т. Мазур [22] та інші.

Метою статті є дослідження сучасного стану цифровізації Верховної Ради України, аналіз наявних цифрових інструментів парламентської діяльності та визначення перспектив формування повноцінної моделі електронного парламенту з урахуванням інституційних і суспільних передумов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Помітні ініціативи, спрямовані на цифровізацію парламентської діяльності, зафіксовані у Програмі інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012–2017 роки [11], яка на момент її ухвалення мала інноваційний характер. Зокрема, Програма передбачала створення електронної зали пленарних засідань, електронного офісу народного депутата, системи «Електронний комітет» та інших цифрових сервісів парламентської діяльності. Аналіз ступеня реалізації положень Програми дозволяє стверджувати, що станом на сьогодні найбільш успішно були реалізовані заходи, пов'язані із забезпеченням відкритості діяльності Верховної Ради та цифровізацією її інформаційних процесів. Зокрема, функціонують система оприлюднення результатів поіменного голосування, електронне стенографування, онлайн-трансляції й архів пленарних засідань, офіційний вебпортал Верховної Ради України, а також система електронного документообігу. Водночас такі складові концепції «Електронного парламенту», як «Електронний офіс народного депутата», «Електронний комітет» і «Електронна Погоджувальна рада», були реалізовані лише частково, оскільки окремі цифрові функції цих систем були впроваджені, проте передбачені Програмою комплексні інтегровані інформаційні платформи так і не були створені.

На особливу увагу заслуговує положення щодо створення інтелектуального інструментарію інформаційно-комп'ютерного супроводу законотворчого процесу. У сучасних умовах до такого інструментарію цілком можна віднести системи штучного інтелекту (ШІ), оскільки в самому документі відповідне технічне рішення характеризується як інтелектуальна «надбудова», призначена для стратегічного планування законотворчої діяльності та аналітичного моделювання [11]. До слова, станом на сьогодні український парламент публічно декларує активне використання відповідного інструменту, що, зокрема,

проявляється у проведенні онлайн-семінарів із європейськими партнерами щодо можливостей його застосування. Під час однієї з таких зустрічей представникам Апарату Верховної Ради України було рекомендовано використовувати технології ШІ для розпізнавання мовлення парламентарів і здійснення машинного перекладу з метою прискорення окремих процесів законотворчої діяльності. Інша рекомендація стосувалася оптимізації доступу парламентарів до матеріалів, які можуть бути використані під час підготовки проєктів рішень і законодавчих актів. До таких матеріалів, зокрема, належать статистичні, аналітичні та історичні дані [1].

Ще однією важливою ініціативою Програми було створення комунікаційних майданчиків для взаємодії між парламентарями та громадянами. Зокрема, передбачалося впровадження інтерактивних цифрових інструментів, які б забезпечували можливість зовнішнім користувачам здійснювати безпосередній вплив на окремі цифрові процеси за допомогою персонального комп'ютера або мобільного пристрою. Проте такі платформи для комунікації в режимі реального часу так і не були створені. Наразі функціонує інструмент електронних петицій, однак він не забезпечує можливості оперативного реагування на законопроєкти та рішення, що розглядаються Верховною Радою України. Його функціонал обмежується поданням пропозицій щодо ухвалення, внесення змін або скасування нормативно-правових актів.

Водночас ідея цифровізації парламентської діяльності не є новою і в міжнародній практиці. Її окремі елементи вже були впроваджені або й досі успішно застосовуються в парламентах низки держав. Зокрема, у Бразилії під час пандемії COVID-19 парламент проводив повністю дистанційні пленарні засідання на 500 осіб за допомогою власної системи зв'язку. Натомість, Польща, Монголія та Велика Британія використовували для своїх законодавчих органів гібридний режим, за якого частина парламентарів перебувала у сесійній залі, а інша – долучалася до засідань через відеозв'язок. При цьому британський парламент задля ефективнішого контролю за дотриманням формальних процедур застосовував дистанційний формат для розгляду законопроєктів та виступів, тоді як під час очних засідань відбувалося виключно голосування за вже обговореними питаннями [25, p. 3].

Серед інших ключових переваг перенесення парламентської діяльності в онлайн-режим можна виокремити, по-перше, вищі шанси на дотримання принципу справедливості під час представництва. Це зокрема стосується малих та опозиційних партій, оскільки розширює їхні можливості для виступів та донесення їхньої позиції. Зазначена проблема залишається актуальною і для українського парламенту, де представники меншості найчастіше наголошують на труднощах із реалізацією своїх повноважень [17]. По-друге, такий стан речей дозволить парламенту надалі відігравати центральну роль у публічному дискурсі, попри наявні загрози. Зокрема, для українських реалій такими викликами є не лише правовий режим воєнного стану та триваюча війна, а й потенційні загрози мирного часу. До них варто віднести як минулий досвід пандемії COVID-19, так і ймовірні терористичні загрози щодо народних обранців безпосередньо в будівлі Верховної Ради. Прикладом цього є інцидент у березні 2018 р., коли в народної депутатки Н. Савченко в приміщені парламенту було виявлено вогнепальну зброю та гранати [12]. По-третє, згадана вище підзвітність і прозорість діяльності законодавчого органу вийде на новий рівень, дозволивши громадськості спостерігати за роботою сесійної зали в режимі реального часу. Для України це питання вже частково розв'язане, оскільки у вересні 2025 р. парламентський телеканал «Рада» повністю відновив прямі трансляції відкритих пленарних засідань (зокрема, на платформі YouTube), які були призупинені з міркувань безпеки на початку повномасштабного вторгнення. Водночас не можна ігнорувати системні недоліки моделі цифрового

парламенту, які особливо гостро виявляються в політичних системах із глибокими традиціями парламентаризму, що сформувалися впродовж тривалого часу. Зокрема, до таких держав належить Велика Британія, яка після скасування карантинних обмежень відновила повноцінну очну роботу парламенту. Це відбулося попри наявність функціонуючої системи дистанційного голосування, розробленої для депутатів в період пандемії. Проте, відмова від онлайн-формату не є абсолютною: гібридний режим обговорення зберігся на рівні профільних комітетів. Дослідники Т. Мазур та С. Флогаітіс наголошують, що повний перехід в онлайн-формат нівелює фактор безпосереднього обговорення законодавчих ініціатив через довготривалий пошук компромісів (зокрема у кулуарах), що є невіддільною частиною британської парламентської традиції, відмова від якої загрожує інституційній репутації органу. Подібні тенденції простежуються й у Риксдазі (парламенті Швеції), де складні й тривалі політичні дискусії є важливим елементом політичної культури [22, p. 22, p. 25].

Переведення парламенту повністю в онлайн-формат є не технологічною трансформацією, а інституційною, про що свідчать наведені вище приклади. Повністю змінити структуру й природу законодавчого органу є надзвичайно складним завданням як у країнах зі сталої демократією, так і у молодих демократичних країнах, до яких відносимо й Україну. Окрім того, що інститут парламентаризму продовжує розвиватися та вдосконалюватися у вітчизняному просторі, кардинальна зміна його формату, навіть попри наявність безпекових ризиків спричинених війною, на нашу думку, негативно вплине на сприйняття його як органу влади та його легітимність загалом. Дослідження Міжнародного інституту демократії та сприяння виборам (IDEA) зазначають, що парламент у суспільному сприйнятті є не лише органом ухвалення законів, а й символічним простором народного представництва, публічної дискусії, персональної присутності депутатів, відкритого голосування та політичної відповідальності. Його легітимність пов'язана з низкою візуальних, процедурних і просторових маркерів: будівлею парламенту, сесійною залою, трибуною, пленарним засіданням і можливістю громадського контролю за діями народних депутатів [19].

В українському контексті ці чинники мають особливе значення через хронічно низький рівень довіри до Верховної Ради та поширені негативні асоціації з парламентом: корупція, лобізм, політичні конфлікти, популізм, відчуженість депутатів від громадян [2]. За таких умов повна дематеріалізація парламентської роботи може не посилити, а навпаки поглибити сприйняття парламенту як закритої, віддаленої та недостатньо контрольованої інституції. Схожу аналогію можна простежити у перенесенні стандартної процедури голосування на виборах, коли своєрідний похід до виборчої дільниці, отримання виборчого бюлетеня та таємне голосування у виборчій кабінці сприймаються як невід'ємні елементи процесу волевиявлення. Саме ці процедурні складові традиційно асоціюються з реалізацією виборчого права та його забезпеченням.

Зазначимо, що повний перехід парламентської діяльності до онлайн-формату в українських реаліях може суттєво трансформувати політичний процес та механізми його суспільного сприйняття. Зокрема, дистанційний формат роботи обмежує можливості безпосереднього спостереження за неформальною комунікацією народних депутатів у кулуарах та сесійній залі, яка традиційно виступала джерелом інформації для журналістів, політичних аналітиків і громадських організацій. Відповідно зменшуються можливості прогнозування політичних процесів на основі аналізу міжособистісної взаємодії між парламентарями.

Крім того, онлайн-формат потенційно знижує ефективність громадського та медійного контролю за діяльністю народних депутатів. У практиці функціонування Верховної Ради зафіксовано низку резонансних випадків, коли журналістські сенсації ґрунтувалися на матеріалах, отриманих безпосередньо під час парламентських засідань. Так, широкого

суспільного розголосу набув випадок із листуванням народного депутата Б. Яременка під час засідання парламенту, що зрештою призвело до його відставки з посади голови комітету із закордонних зв'язків [13]. Аналогічний суспільний інтерес викликало оприлюднення журналістами особистого листування народної обранці О. Криворучкіної під час роботи у сесійній залі [3], що стало підставою для публічних дискусій щодо професійної етики та відповідальності парламентарів.

Важливу роль у забезпеченні парламентської підзвітності відігравали журналістські розслідування, спрямовані на виявлення потенційних корупційних практик та неформальних домовленостей між політичними акторами. Одним з таких показових прикладів є кейс В. Хомутинніка, який під час пленарного засідання обговорював з І. Палицею корупційні схеми та махінації на митниці, що було зафіксовано журналістами [14]. Окремим напрямом громадського контролю було документування випадків неперсонального голосування («кнопкодавства»), зокрема за участю екснародного депутата С. Шахова, якого 19 разів було викрито у таких порушеннях [10].

На нашу думку, переведення парламентської діяльності в повністю цифровий формат на сучасному етапі в Україні стане несвоєчасним рішенням, оскільки, на наш погляд, ще не до кінця сформована висока професійна культура народного обранця, який належним чином виконує покладені на нього зобов'язання, сконцентровані на служінні суспільству. Зважаючи на наведені вище приклади, можемо припустити, що парламентська діяльність сприймається окремими народними обранцями як механізм досягнення особистісних або корпоративних інтересів. Зміна ж формату, на наш погляд, максимально мінімізує можливості механізму громадського та медійного контролю, який, навпаки, виступає одним із чинників формування високої професійної парламентської культури шляхом висвітлення діяльності депутатів та формування відповідного запиту в суспільстві.

Ще одним чинником, який може стати на заваді повного переведення роботи Верховної Ради у цифровий формат, є висока вартість відповідної процедури. Розроблення нових сучасних інструментів внутрішньої комунікації всередині парламенту, інструментів взаємодії із суспільством та забезпечення внутрішнього електронного документообігу є непростим і затратним завданням. Вважаємо, ще одне пояснення логіки цієї думки полягає у тому, що тільки високий рівень доходів громадян може нівелювати звинувачення влади у витрачанні коштів на власну користь. Крім того, така цифровізація не сприймається як пріоритетне завдання, коли населення перебуває у скрутному матеріальному становищі, а тим паче у випадку з Україною – коли існує нагальна необхідність модернізувати її військово-промисловий потенціал та відбудовувати країну.

Інший бік аргументації проти ідеї електронного парламенту полягає у хибності застосування цифровізації за моделлю «зверху-вниз», коли слабка залученість громадськості до державних цифрових процесів, а також її низька цифрова грамотність, навпаки, можуть викликати суспільне несприйняття та породжувати недовіру до органу влади. Як зазначають Т. Мазур і С. Флогаітіс, парламентам, які акцентують на цифровізації своєї діяльності, набагато простіше згодом повністю перейти у цифровий формат. Як приклад вони наводять Альтинг (Парламент Ісландії), що характеризується широкими можливостями співпраці між громадянами та парламентом, яка досягається зокрема за допомогою електронної взаємодії [22, p. 24]. Наприклад, на офіційному вебсайті ісландського законодавчого органу перелічені усі питання, що виносяться на порядок денний, а громадяни мають змогу залишити свої зауваження та коментарі до них [16]. Відповідно спостерігається паритетний цифровий розвиток, а цифрове навчання громадян через таку взаємодію зміцнює їхню довіру до народних обранців. Однак, цифровізація у цьому випадку, як засіб

розширення можливостей громадян впливати на рішення парламенту, є логічним продовженням багатовікової традиції Альтингу залучати громадськість до обговорення політичних рішень.

Для Верховної Ради України успішний перехід до повноцінного цифрового формату значною мірою залежить від ґрунтовного дослідження особливостей участі громадян у прийнятті політичних рішень, зокрема законодавчих ініціатив. Це необхідно для того, щоб, за прикладом ісландського досвіду, цифрові нововведення стали логічним продовженням практик народної участі, що формувалися впродовж української історії. Але навіть якщо ініціатива із повною цифровізацією парламентської діяльності стане першочерговим завданням, для українських урядовців постане необхідність розробити по-справжньому дієву систему взаємодії між парламентом і громадськістю, оскільки, по-перше, спостерігається низький рівень суспільної довіри до цього інституту, а, по-друге, приклад ісландського Альтингу не є повністю релевантним для України через суттєву різницю в чисельності населення. Ісландський досвід, на нашу думку, більшою мірою придатний для застосування на локальному та регіональному рівнях, ніж на загальнодержавному.

На рівні Верховної Ради реалізація ініціативи із можливістю залишати відгуки та коментарі до законопроєктів, на нашу думку, навряд чи буде достатньо ефективною, оскільки внесення змістовних пропозицій потребує спеціальних знань, насамперед розуміння юридичних аспектів нормотворчої діяльності. Крім того, відсутність чітких процедур і критеріїв може призвести до перетворення такого інструменту на майданчик для необґрунтованої критики центральної влади у зв'язку із низькою довірою до неї.

Однак наведені нами застереження не знаходять підтвердження в результатах Світової доповіді про електронний парламент за 2024 р. (World e-Parliament Report 2024) [20], підготовленої Міжпарламентським союзом (Inter-Parliamentary Union) (далі – Доповідь). Відповідно до наведених у ній оцінок Україна отримала максимальний показник (10 балів) за критерієм залучення громадськості до законотворчого процесу. На нашу думку, така оцінка не повною мірою відображає реальний рівень цифрової взаємодії парламенту із суспільством. Це пояснюється тим, що методика оцінювання не приділяє належної уваги рівню розвитку спеціалізованих цифрових інструментів взаємодії парламенту з громадськістю, зокрема комунікаційних платформ для обговорення законопроєктів, інтерактивних сервісів участі громадян та інших інноваційних технологічних рішень у цій сфері. Водночас у парламентах багатьох держав світу подібні інструменти вже функціонують як окремі елементи цифрової парламентської екосистеми, тоді як в Україні їх упровадження на інституційному рівні залишається обмеженим.

Аналіз опитувальника, який використовується для формування рейтингу для Доповіді в частині оцінювання залучення громадськості, також свідчить про наявність певних методологічних обмежень. Відповідний блок містить лише 12 запитань, із яких два є відкритими. На нашу думку, така кількість запитань може не забезпечувати достатньої повноти оцінювання фактичного рівня участі громадян у законотворчій діяльності парламенту. Крім того, відкриті запитання, за відсутності публічно доступних критеріїв їх оцінювання, можуть підвищувати рівень суб'єктивності під час визначення підсумкових результатів. Більшість запитань мають загальний характер і стосуються насамперед використання офіційних вебсайтів, соціальних мереж та інших традиційних каналів цифрової комунікації. Водночас опитувальник містить окремі положення щодо використання спеціалізованого мобільного парламентського застосунку з інтерактивними функціями, а також проведення електронних консультацій щодо законопроєктів і політичних рішень. Проте методика не дає змоги встановити, яким є вплив таких інструментів на підсумкову оцінку

та чи оцінюються вони вище порівняно з традиційними цифровими каналами комунікації. Це ускладнює визначення того, наскільки наведені у Доповіді показники відображають реальний рівень розвитку сучасних інтерактивних механізмів участі громадян у законотворчому процесі.

Додатково слід враховувати, що відповідне дослідження ґрунтується на опитуванні працівників Апарату Верховної Ради України, відповідальних за цифровий розвиток парламенту. При цьому відповіді на відкриті запитання не оприлюднюються, що унеможливлює перевірку аргументації, покладеної в основу сформованих висновків. За таких умов можна лише припустити, що під час оцінювання було враховано практику електронної взаємодії з експертним середовищем під час підготовки окремих законопроєктів. Водночас відсутність відкритої інформації щодо змісту відповідей та критеріїв їх оцінювання не дає можливості встановити, які саме форми взаємодії з громадянським суспільством були враховані під час визначення цього показника.

Разом із тим зазначені методологічні зауваження не дають підстав заперечувати практичну цінність Доповіді. Навпаки, його результати дозволяють виявити низку інших важливих аспектів цифрової трансформації парламентської діяльності. Зокрема, Доповідь демонструє наявність суттєвих проблем у сфері формування цифрових компетентностей працівників Апарату Верховної Ради України та народних депутатів України. Відповідний показник оцінено лише у 4 бали з 10, що свідчить про недостатній рівень підготовки щодо використання сучасних цифрових технологій у повсякденній парламентській діяльності [20]. Водночас рівень розвитку цифрової парламентської інфраструктури оцінено у 6 балів із 10, що відповідає середньому рівню цифрової зрілості. Цей показник охоплює оцінювання цифрової інфраструктури парламенту, включаючи використання хмарних сервісів, VPN, систем електронного документообігу та управління даними, заходів кібербезпеки, цифрових сервісів парламентської бібліотеки, відкритих даних, технологій Linked Data, а також ШІ-інструментів для інформаційно-аналітичного забезпечення парламентської діяльності. До цього напряму також належить оцінювання цифрової підтримки законодавчого процесу, систем електронного голосування, цифрових архівів, технологій дистанційної участі та сучасних інформаційних систем управління законопроєктами.

Варто також звернути увагу, що в опитувальнику, підготовленому для звіту за 2026 р., окремими блоками передбачено оцінювання використання технологій ШІ та цифрової міжпарламентської взаємодії [21]. З огляду на те, що застосування ШІ в діяльності Верховної Ради України наразі не набуло системного характеру та переважно здійснюється в межах особистої ініціативи окремих працівників або народних депутатів України, можна припустити, що за цими показниками Україна може отримати нижчу оцінку. Водночас такий прогноз не є однозначним, оскільки за результатами оцінювання 2024 р. Україна продемонструвала високі результати у сфері стратегічного планування цифрової трансформації (9 балів із 10) та забезпечення відкритості інформації (8 балів із 10), а окремі виявлені недоліки можуть бути усунуті до наступного етапу оцінювання [20].

Попри це, навіть за умови усунення окреслених проблем та впровадження сучасних цифрових технологій у парламентську діяльність, говорити про повний перехід Верховної Ради України до виключно цифрового формату функціонування наразі передчасно. Насамперед потребують вирішення системні проблеми, відображені в Доповіді. Крім того, цифрова трансформація парламенту має розглядатися не як самоціль, а як логічне продовження розвитку демократичної політичної культури та парламентських традицій. Саме тому більш обґрунтованим видається еволюційний підхід до цифровізації, який передбачає поетапне впровадження інноваційних технологій у парламентські процедури. Такий

підхід, на наш погляд, сприятиме модернізації законодавчого процесу, підвищенню його відкритості, ефективності та підзвітності, а також створенню необхідних передумов для формування сучасної цифрової моделі парламентської діяльності, у якій цифрові технології виконуватимуть роль інструменту підвищення якості парламентського врядування, а не самоцілі цифрової трансформації.

Отже, проведений аналіз свідчить, що цифровізація Верховної Ради України перебуває на етапі поступового розвитку: окремі цифрові інструменти вже успішно функціонують, однак повноцінна модель електронного парламенту залишається нереалізованою. Водночас повний перехід парламентської діяльності до цифрового формату на сучасному етапі не видається доцільним, оскільки потребує не лише технологічної готовності, а й відповідного рівня розвитку парламентських практик, механізмів громадського контролю та політичної культури.

Список використаної літератури

1. Верховна Рада України. Впровадження кращих практик штучного інтелекту забезпечить вищий рівень прозорості та відкритості Парламенту. URL: https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/256186.html (дата звернення: 3.08.2026).
2. Вокс Україна. «Верховна зрада»: що українці думають про свій парламент. URL: https://voxukraine.org/verhovna-zrada-shho-ukrayintsi-dumayut-pro-svij-parlament (дата звернення: 9.06.2026).
3. Гордон. «Недоторканність зняли. Тепер хочу кохатися з тобою». Головні секс-скандали Верховної Ради IX скликання. URL: https://gordonua.com/ukr/publications/nedotorkannist-znjali-teper-hochu-kohatisja-z-toboju-golovni-seks-skandali-verhovnoji-radi-ih-sklikannja-1555167.html#goog_rewarded (дата звернення: 15.06.2026).
4. Динник І. Цифровий парламент: можливості та виклики для роботи народних депутатів в умовах війни. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Екологія. Публічне управління та адміністрування».* 2025. Вип. 1. С. 80–84. DOI https://doi.org/10.32782/2786-5681-2025-1.09.
5. Заєць Є. Г. Перспективи і виклики для парламентаризму в умовах розвитку цифрового конституціоналізму. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 84(1). С. 144–150. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.1.21.
6. Корж І. Ф., Лихоступ С. В., Лихоступ В. М., Дорогих С. О. Становлення електронного парламенту в контексті євроінтеграції України. Київ, 2015. 172 с.
7. Костецька Т. А. Парламентаризм в Україні у контексті цифрової модернізації держави і суспільства: конституційно-правові аспекти. *Конституційно-правові та теоретичні засади модернізації українського парламентаризму в умовах реалізації європейського вибору* : монографія / за ред. Ю. С. Шемшученка, О. В. Скрипнюка, А. Р. Крусян, О. В. Батанова. Київ : Юрінком Інтер, 2025. С. 324–353.
8. Наджафлі Е. Європейський досвід дигіталізації парламентаризму та впровадження його в Україні. *Право.ua*. 2024. № 1. С. 328–335. DOI: https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2024.1.49.
9. Погорєлова З. О. Проблеми удосконалення законотворчої діяльності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 68. С. 25–29. DOI https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.68.4.
10. ПолітХаб. Шахов Сергій Володимирович. Характеристика політика. URL: https://web.archive.org/web/20211217121631/https://www.chesno.org/politician/20315/ (дата звернення: 15.06.2026).

11. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки : Постанова Верховної Ради України від 5.07.2012 р. № 5096-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5096-17#Text (дата звернення: 26.07.2026).
12. Радіо Свобода. Савченко готова розповісти про гранати і пістолет тільки на детекторі брехні. URL: https://www.radiosvoboda.org/a/29112794.html (дата звернення: 8.06.2026).
13. Українська правда. Папараці зняли переписку «слуги народу» з повією, він каже: постановка. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2019/10/30/7230479/ (дата звернення: 15.06.2026).
14. Українська правда. У Раді засікли: Хомутиннік розкриває Палиці махінації на митниці. URL: https://www.pravda.com.ua/news/2015/02/06/7057690/ (дата звернення: 15.06.2026).
15. Яковюк І. В., Стешенко Т. В. Цифровізація як складова організаційної форми роботи Верховної Ради України. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2024. Вип. 48. С. 571–583. DOI: https://doi.org/10.31359/1993-0941-2024-48-521.
16. Alþingi. URL: https://www.althingi.is/ (sótt: 5.08.2026).
17. Facebook. Європейська Солідарність. У Раді продовжують ігнорувати права опозиції, яка представляє мільйони виборців! URL: https://www.facebook.com/share/v/1Cr4KrUX4w/ (дата звернення: 8.06.2026).
18. Griffith J., Leston-Bandeira C. How Are Parliaments Using New Media to Engage with Citizens? *The Journal of Legislative Studies*. 2012. Vol. 18, No. 3–4. P. 496–513. DOI: 10.1080/13572334.2012.706058.
19. International IDEA. Parliament as a Space and Place: Guides on Citizen Engagement for Parliaments. 2025. URL: https://www.idea.int/sites/default/files/2025-08/parliament-as-a-space-and-place.pdf (date of access: 9.06.2026).
20. Inter-Parliamentary Union. World e-Parliament Report 2024. 64 p. URL: https://www.ipu.org/file/20313/download (date of access: 3.08.2026).
21. Inter-Parliamentary Union. World e-Parliamentary Survey. December 2025. URL: https://www.ipu.org/file/22943/download (date of access: 3.08.2026).
22. Mazur T., Flogaitis S. Electronic parliament as a factor of sustainable development: History and prospects. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2023. № 13(2). P. 19–29. DOI: 10.56215/naia-chasopis/2.2023.19 (date of access: 9.06.2026).
23. Missingham R. E-parliament: Opening the Door. *Government Information Quarterly*. 2011. Vol. 28, No. 3. P. 318–325. DOI: 10.1016/j.giq.2011.04.005.
24. Papaloi A., Gouscos D. An Overview of e-Parliament Services: Designing for Citizen Awareness and Participation. In: *e-Democracy: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications. Hershey*, PA : IGI Global, 2011. P. 1279–1293.
25. The Asia Foundation and Global Partners Governance. Virtual Parliaments: Principles and Practices. 16 p. URL: https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2024/08/Virtual-Parliaments-Principles-and-Practice_GPG.pdf (date of access: 8.06.2026).
26. Williamson A. Transforming the Future Parliament Through the Effective Use of Digital Media. *Parliamentary Affairs*. 2011. Vol. 64, No. 4. P. 781–792. DOI: https://doi.org/10.1093/pa/gsr028.
27. Williamson A. Virtual Members: Parliaments During the Pandemic. *Political Insight*. 2020. Vol. 11, No. 3. P. 34–37. DOI: 10.1177/2041905820933376.
28. Williamson A., Richardson A., Bikha A. Guide to Digital Transformation in Parliaments. Geneva : Inter-Parliamentary Union, 2023. 76 p.

PROSPECTS FOR THE DIGITAL TRANSFORMATION OF PARLIAMENTARY ACTIVITY IN UKRAINE

Dmytro Antoniuk
https://orcid.org/0000-0002-3143-4464

The article examines the current state of the digital transformation of the Verkhovna Rada of Ukraine and analyzes the main stages in the development of the e-parliament concept, as well as its prospects in the context of the digital transformation of public authorities. Particular attention is paid to the implementation of the Programme for the Informatization of the Legislative Process in the Verkhovna Rada of Ukraine for 2012–2017. The study assesses the extent to which its key provisions have been implemented and identifies the achievements and challenges associated with the introduction of digital technologies into parliamentary activities. The findings demonstrate that the greatest progress has been made in enhancing the openness of parliamentary activity, implementing electronic document management, and improving the transparency of the Verkhovna Rada through digital information systems, whereas integrated platforms such as the «Electronic Office of a Member of Parliament» and the «Electronic Committee» have been implemented only partially. The article also explores the potential application of artificial intelligence technologies for information and analytical support of the legislative process, the automation of parliamentary procedures, and assistance in drafting legislative acts. Drawing on the experience of Brazil, the United Kingdom, Poland, Mongolia, Sweden, and Iceland, the study examines the advantages and risks of parliamentary digitalization, the specific features of remote and hybrid parliamentary models, and their impact on openness, accountability, and the institutional legitimacy of legislatures. It is argued that the complete transition of parliamentary activity to an online format represents not merely a technological change but, above all, an institutional transformation requiring a well-established parliamentary culture, a high level of public trust, and effective mechanisms of public oversight. The article further analyzes the findings of the 2024 World e-Parliament Report and critically evaluates the methodology used to assess the digital maturity of parliaments, particularly with regard to measuring digital interaction between parliaments and the public. The study concludes that the digital transformation of the Verkhovna Rada of Ukraine remains at a gradual stage of development and that further modernization should follow an evolutionary approach based on the phased implementation of advanced digital technologies, the expansion of public participation in the legislative process, and the maintenance of an appropriate balance between technological efficiency and the democratic principles of parliamentary governance.

Key words: digitalization, digital transformation, e-parliament, Verkhovna Rada of Ukraine, digital democracy, public participation, artificial intelligence.

Дата першого надходження статті до видання: 12.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026